

TAAKMODULE DIACONAAT

Inhoud

INTRODUCTIE	2
HOOFDSTUK 1: DE BREEDTE VAN DIACONAAT	3
HOOFDSTUK 2: BELEID VOOR DIACONAAT	6
HOOFDSTUK 3: SAMENWERKING IN DIACONAAT	8
HOOFDSTUK 4: COMMUNICATIE BIJ DIACONAAT	10
HOOFDSTUK 5: TIPS EN BRONNEN	11
HOOFDSTUK 6: DE CASUS EN DE LEERCIRKEL	12

INTRODUCTIE

Als oudste diaconaat ben je de vraagbaak rond kaders en situaties. Daarnaast begeleidt/coach je als oudste-herder degenen die diaconaat doen of die het diaconale team leidt. Deze module bevat basisgedachten en inzichten om te werken aan een goed werkend diaconaat in de gemeente.

Leerdoelen:

- Je weet de breedte van het werkgebied van diaconaat
- Je kunt het verschil tussen diaconaat en pastoraat onderkennen
- Je weet welke diverse typen diaconaat er zijn
- Je weet hoe je een diaconale casus in de raad kunt bespreken

Twee stellingen als start:

- Diaconaat moet je vooral doen. Als er nood is, probeer je gewoon te helpen, vanuit je hart. Regels en beleid maken het ingewikkeld en werken vertragend
- God schakelt ons in bij Zijn compassie voor armen en mensen die onrechtvaardig behandeld worden. Daarmee is diaconaat missionair: het laat iets van Gods hart zien.

In de situatie van Handelingen 6 zien we dat enig beleid gewenst is om ongelijkheid in het geven en ontvangen van hulp te voorkomen of op te lossen. De eerste diaconale werkgroep ontstaat, bestaand uit mensen met wijsheid en een goede reputatie; ook moeten ze vervuld zijn met Gods Geest. Waarom? Zodat de hulpbehoevende zelf centraal staat en niet zijn nood alleen?

Wat vind je van de visie "Diaconaat helpt mensen door een concrete dip heen en draagt in samenwerking met de persoon bij aan diens toekomst"?

Als oudste met verantwoordelijkheid voor diaconaat denk je na over de kaders die daarbij helpend zijn: Wie gaan we allemaal helpen in de gemeente, in onze woonomgeving, in een land en wereld vol noden. En hoe: met geld of alleen daden en goederen? Hoe geven we de ontvanger waardigheid in het meedenken en oplossen van zijn nood?

In deze taakmodule gaan we in op dit soort zaken en ook op:

- Begrenzen van langere termijn hulp
- Samenwerken met de hulpvrager en diens netwerk
- Samenwerken met instanties en overheid
- Benutten van diaconaat in gemeenteopbouw

HOOFDSTUK 1: DE BREEDTE VAN DIACONAAT

Leerdoelen

- wat is diaconaat?
- wat valt onder diaconaat?
- waar liggen de grenzen bij diaconaat?

Wat is diaconaat, hoe omschrijft jouw gemeente dat?

Bij welke omschrijving van onderstaande omschrijvingen voel jij je het meest thuis - je kunt een eigen versie voor jezelf noteren.

- A. Goed en recht doen aan wie op ons pad komt*
- B. Helpen van gemeenteleden in noodsituaties*
- C. Bij noden helpen van gemeenteleden en directe kennissen van gemeenteleden in onze plaats/regio*
- D. Samen als gemeente preventief en acuut helpen bij noodsituaties, via geld, goederen en persoonlijke ondersteuning*
- E.*

Een heldere omschrijving helpt de gemeente te weten wat jullie diaconaat inhoudt. Diaconaat is een prachtig gemeenteopbouw element; het bindt samen, zet mensen in beweging, reikt levenslessen aan, verdiept in het kennen van Gods hart voor mensen in nood.

Vanuit goedheid en barmhartigheid help je mensen in hun concrete situatie, maar daarnaast kijk je naar de oorzaken van problemen. Bij recht doen gaat het erom dat er iets aan de oorzaak van de ellende wordt gedaan. Zodat mensen tot hun recht komen. Dat betekent onrechtvaardige situaties aankaarten bij betreffende instanties en opkomen voor de mensen die hiermee te maken krijgen.

Breedtevragen:

- *Vallen diaconale collecten voor plaatselijke of landelijke doelen ook onder het diaconaat?*
- *Hoort recht doen aan de schepping ook bij diaconaat? Zo niet waar valt dat dan onder?*
- *Worden ook niet-gemeenteleden geholpen vanuit het diaconaat?*

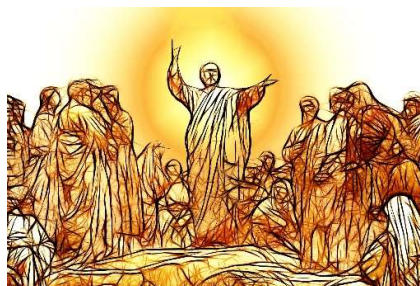
Casus

De werkloze broer van een gemeentelid woont 100 km verderop en is niet betrokken bij een kerk. Hij kan ineens een baan krijgen, maar heeft dan een auto nodig. Kan het gemeentelid een beroep doen op de diaconie? Waarom wel, waarom niet? Hoe zou de ondersteuning eruit kunnen zien?

De grenzen van diaconaat

Je kunt niet de hele wereld helpen! Dus waar begin je aan bij diaconaat en waar stopt het? Paulus spoort de gemeente in Galatië aan om voor iedereen het goede te doen, vooral voor onze geloofsgenoten (Gal. 6:10).

Jezus lijkt geen grenzen te trekken rond wie te helpen als Hij er in de Bergrede op wijst dat God de zon en regen geeft aan goeden en bozen, en ons aanbeveelt Hem na te volgen in meer dan het gewone (Matt. 5:43-48).

Een mooi motto is 'Je kunt ieder één helpen'. Als elk gemeentelid één ander helpt werkt dat weldadig, stimulerend en vermenigvuldigend. Bovendien is niet elke hulp langdurig nodig en kun je misschien wel elk jaar een ander persoon helpen. En mensen die zich goed geholpen weten, zijn vaak gemotiveerd deel te nemen aan dit 'leger des heils'; er treedt vermenigvuldiging op.

De grenzen worden wellicht meer beperkt door genoeg goede hulp aan een aantal mensen te geven dan door hulp aan genoeg mensen te geven. Dan worden de grenzen meer bepaald door toerusting, coaching en evalueren/vieren dan door geld en tijd op zich.

Veel gemeenteleden geven individueel "diaconale" hulp los van het diaconaat; naar burens, in familie, naar vrienden, etc. Vaak willen ze dat niet aan de grote klok hangen; benoem het mooie ervan af en toe en beleg eens een avond om er samen over/van te leren. Anderen zetten zich in voor een Voedselbank, voor een dienst in de gevangenis of een opvanghuis voor dementerende ouderen. Wat gaaf!

Als gemeente kun je ook als geheel of in groepen hulp leveren. Maak daar een passend plan voor. Bijvoorbeeld een maandelijkse inzameling voor de Voedselbank of samen een project doen met Stichting Present. Kijk daarbij hoe het de band tussen jong en oud in de gemeente kan versterken.

Financiële grenzen

Zorg voor een begrotingspost voor acute noden. Maak ruimte voor een (extra) collecte als er een diaconale nood gelenigd kan worden – mensen geven graag vanuit hun hart als er iets concreets dringend nodig is.

Wees duidelijk wie besluit over bijzondere/uitzonderingssituaties.

Stimuleer diaconaal geven niet alleen door collectes, maar zamel ook goederen in, bijvoorbeeld etenswaren voor de Voedselbank of andere items zoals een gemeente in Lisse (foto). Of denk eens aan een veiling of een leuke spelletjesavond met entree.

HOOFDSTUK 2: BELEID VOOR DIACONAAAT

Het beleid voor de diaconie van de gemeente vloeit voort uit de opdracht die Jezus ons gegeven heeft om zorg te dragen voor elkaar. Marcus 12 vers 30 en 31

Heb de Heer, uw God, lief met heel uw hart en met heel uw ziel en met heel uw verstand en met heel uw kracht.” Het op een na belangrijkste is dit: “Heb uw naaste lief als uzelf.” Er zijn geen geboden belangrijker dan deze.’

Het motto van de gemeente ‘Uitzien naar Jezus, Omzien naar mensen’ komt in de diaconie praktisch tot uitdrukking. Als gemeente zijn we aan elkaar gegeven om zorg te dragen voor elkaar en naar elkaar om te zien. Tevens willen we diaconie inzetten als missionair middel naar mensen in nood buiten onze eigen gemeente. Diaconie is primair gericht op het ondersteunen van mensen met een financiële nood.

De diaconie is belast met de praktische uitvoering hiervan, de groep wordt aangestuurd door de bedieningsleider die verantwoordelijkheid af legt aan de raad. We kiezen voor eerlijke en transparante communicatie, elke keer zal in een persoonlijk gesprek duidelijk moeten worden wat de nood is en wat de gemeente hierin kan doen.

Uitgangspunten:

- We zorgen voor elkaar; we delen met elkaar.
- Vanuit een pro actieve houding benaderen leden van de diaconie mensen binnen de gemeente waarvan het vermoeden bestaat, dat ze het financieel moeilijk hebben. Dit kan doordat mensen dit zelf aangeven, door anderen die dit aangeven of door omstandigheden zoals bijvoorbeeld ontslag, faillissement of echtscheiding. Leden van de diaconie informeren in een persoonlijk gesprek hoe het met de betreffende persoon gaat en vragen of en zo ja, welke hulp nodig is.
- Mensen vanuit de gemeente kunnen ook zelf een verzoek om hulp indienen bij de diaconie.
- Na een persoonlijk gesprek wordt duidelijk wat er nodig is aan hulp. Hulp wordt gegeven voor drie maanden, daarna volgt een evaluatiegesprek. Tijdens dit evaluatiegesprek kan besloten worden om de hulp te verlengen. Dit gebeurt in overleg met de betrokkene(n), iemand van de diaconie en na overleg met de contactpersoon uit de raad.

- We helpen iedereen binnen de gemeente om op eigen benen te staan en zij die het nodig hebben, verlenen we de hulp die nodig is om dat te bewerken.
- Hulp bieden om de in de maatschappij aangeboden hulp te helpen genereren.
(B.v. het aanvragen van aanvullende bijstand en of burenhulp bij praktische zaken)
- De zelfredzaamheid bevorderen en voorkomen hulp te verlenen daar waar dat niet nodig is.
- Als gemeente vinden we het niet acceptabel dat mensen binnen de gemeente een beroep moeten doen op de voedselbank, dit dient voorkomen te worden.
- Hoewel de nadruk ligt op financiële ondersteuning moet het beleid er ook op gericht zijn in praktische vragen (verhuizen, maaltijden, schoonmaken etc.) hulp te kunnen bieden door middel van vrijwilligers uit de gemeente.
- Geld is een middel om hulp te bieden, het is echter belangrijk om het hier niet bij te laten. Het aangaan van een persoonlijk gesprek, gezamenlijk gebed en echte betrokkenheid bij de ander moet centraal blijven staan.
- Diaconie wordt ingezet als missionair middel; ook mensen buiten de gemeente kunnen een beroep doen op de diaconie. Dit betreft mensen die het moeilijk hebben in onze samenleving zoals vluchtelingen, dak- en thuislozen etc. Zij kunnen hulp krijgen vanuit de diaconie. Per situatie wordt bekeken wat nodig is en wat de gemeente kan doen.

Duidelijk moet zijn dat:

- Als er geld gegeven is en later blijkt dat dit niet nodig is of gerestitueerd wordt dient dit aan de diaconie gemeld te worden en teruggestort.
- In sommige situaties het verstandiger is om geen geld te geven maar middelen.
- In sommige situaties een lening verstrekken verstandiger is.
- Als personen kunnen sparen, wordt geen geld uit de diaconie gedoneerd.
- Er daadwerkelijk na 3 maanden een evaluatie plaats zal vinden.

De gemeente dient onderwijs te krijgen op financieel gebied. In een aantal preken en/of kringavonden moet aandacht worden besteed aan het onderwerp diaconie en financiën. Belangrijk is om dit als gemeente samen te dragen; wie veel heeft kan delen met wie minder heeft. Duidelijke communicatie met de gemeente is dan ook noodzakelijk.

Door bovenstaande punten heen willen we de liefde van Jezus laten zien aan mensen binnen en buiten de gemeente. We willen Hem volgen en zorgen voor onze naaste, zoals Hij ons dat heeft voorgeleefd.

Hulp van alle leden en huisgenoten van de gemeente.

Van de leden en huisgenoten hebben wij hulp nodig. Kijk om je heen, signaleer nood en knoop een gesprekje aan met degene die het betreft. Adviseer in die situaties waar mogelijk hulp nodig is mensen contact op te laten nemen met het diaconaat van de gemeente.

HOOFDSTUK 3: SAMENWERKING IN DIACONAAAT

Leerdoelen:

- hoe kun je de hulpvrager zelf betrekken
- welk netwerk en ondersteuning kan je inschakelen bij de hulp

Vraag:

Welke vorm van diaconaat spreekt je aan of wil je versterken?

Samenwerking met de hulpvrager zelf

- Betrek de hulpvrager zo veel mogelijk.
Diaconaat is tweerichtingsverkeer: Van buiten naar binnen en van binnen naar buiten. Bij een acute nood biedt je hulp aan en dat is een weldaad van liefde, genade, hoop voor de ziel van de hulpvrager. Maar hulp vragen en ontvangen voelt vaak als zwak. Je maakt de hulpvrager sterker en erkent zijn zelfwaarde door hem zoveel mogelijk initiatief te geven en mee te laten denken en te besluiten.
- De helper is niet verantwoordelijk, wel volop betrokken. Evalueer af en toe of het helpt wat je doet. De hulpvrager is verantwoordelijk, maar hoeft niet alles zelf te kunnen. Hij mag ook besluiten te stoppen in een hulptraject. Hulp vragen is niet zwak maar sterk en gaat voorbij aan schaamte of schuld.
- Samen ga je een weg van nood naar (meer) zelfredzaamheid Bijvoorbeeld bij een lening voor een apparaat: wat kan de hulpvrager bijdragen in geld, iets doen bij aanschaf en/of terugbetaling. Ga daar samen over in gesprek. Een bijdrage van 5 euro per maand is al een prima teken van het versterken van de eigenwaarde.

Samenwerking met familie/vrienden van de hulpvrager

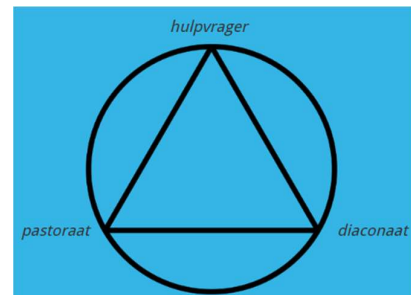
Betrek het netwerk van de hulpverlener; samen weet en kun je meer. Je versterkt daarmee dat netwerk en voorkomt scheve gezichten of verzwakking van het netwerk ('de kerk helpt je wel').

Dankzij een ondersteunend netwerk kan de diaconie haar initiële inzet weer afbouwen en de ondersteuning overdragen.

Samenwerking met het pastoraat

Regelmatig zal naast de praktische nood ook pastorale nood naar boven. Als dat ter sprake komt, ga dan een driehoek vormen met iemand van het pastoraat en de hulpvrager zelf, waarin je samen een aanpak kiest en de voortgang bespreekt.

Bv. bij praktische hulp rond een echtscheiding of verlies van baan of een geliefde.

Samenwerking met instanties en stichtingen

Zoek voor structurele en meer professionele ondersteuning naar instanties die gespecialiseerd zijn in je woonomgeving. Samenwerking wordt meestal op prijs gesteld omdat de instanties beperkt zijn in menskracht.

- Bv. Bij huisvestingsproblemen – de overheid/wethouder
- Bij financiële schulden – schuldhulpmaatje
- Bij fietsen met gehandicapten – fietsmaatje

Samenwerking met andere kerken

Diaconale samenwerking is bemoedigend, leerzaam en soms handig/effectief. Bovendien is het een goed getuigenis.

- Bv. bij grootschalige acties (zoals *serve the city*)
- Bij contacten met instanties en overheid.

HOOFDSTUK 4: COMMUNICATIE BIJ DIACONAAT

Leerdoel:

- Weten wat je op je website over diaconaat kunt zetten
- hoe je communiceert over diaconale trajecten binnen de raad en naar de gemeente
- hoe je een stappenplan voor communicatie met de hulpvrager opzet

Er is een Basismodule over communicatie. Nu noemen we specifieke zaken rond diaconaat.

Communicatie algemeen

Wat zet je op de website van de gemeente? Denk aan mensen die aarzelen hulp te vragen: maak de drempel laag en geef helderheid bij wie ze terecht kunnen en hoe het dan verder gaat qua privacy. Schrijf ook wat voor gemeenteleden die met vragen rond eigen diaconale inzet in eigen netwerk zitten, of die zich graag praktisch dienend zouden willen inzetten.

Communicatie met hulpvrager

Leg na een kennismakingsgesprek kort vast wat de hulpvraag is en wat de eerste stap(pen) van beide kanten zullen zijn. Ga in op de visie op samenwerking (zie hoofdstuk 2). Vertel over de basis privacy-aanpak, en vraag of en zo ja hoe de hulpvraag bekend mag worden. Bij inzet van geld uit de gemeentebegroting past een korte vastlegging over bedrag en (mate van) terugbetaling. Bespreek elke stap zodat verwachtingen over en weer helder zijn.

Communicatie naar de raad

Net als bij pastoraat is terughoudendheid rond details en namen uitgangspunt. Binnen een Dagelijks Bestuur of kerngroep diaconaat (bv. voorganger, voorzitter raad/diaconie en penningmeester) kunnen hulpvragen doorgesproken en besluiten binnen de geldende beleidskaders genomen worden.

CONFIDENTIAL

Communicatie naar de gemeentevergadering

In het kader van gemeenteopbouw, inzet voor mens& maatschappij of financiën wordt de gemeente geïnformeerd (en geïnspireerd) door een bondig verhaal over lopende projecten.

HOOFDSTUK 5: TIPS EN BRONNEN

Leerdoelen:

- je weet welke websites tips en ideeën geven voor diaconaat in de gemeente
- je kent een aantal bronnen die verdieping en informatie geven over diaconaal beleid

Inspiratie

Paasgroetenactie van PKN aan gedetineerden -

www.protestantsekerk.nl diaconaat

Vakantiegeld samen delen met wie minder hebben

<https://vakantiegeldsamendelenapeldoorn.nl/>

Ongeveer 20 praktijkvoorbeelden:

<https://diaconaalsteunpunt.nl/onderwerpen/>

Bronnen

Uitgebreide website met veel informatie - <https://webshop.diaconaalsteunpunt.nl/>

Een voorbeelddocument over diaconaal beleid van een Unie-ABC vind je [hier](#)

Dienen en delen – basisboek diaconaat , Kevin Barry en A. Noordegraaf; Boekencentrum , 2012

Diaconaat en ouderen – Hans de Waal, Eburon, 2021

Korte algemene omschrijving van diaconaat en haar geschiedenis:

<https://nl.wikipedia.org/wiki/Diaconaat>

HOOFDSTUK 6: DE CASUS EN DE LEERCIRKEL

Leerdoel:

- hoe je de leercirkel kunt gebruiken om tot goede besluitvorming te komen in een diaconaal traject

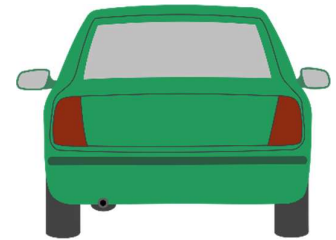

In hoofdstuk 2 staat onderstaande casus. Misschien heb je hem al doordacht en besproken. Waar kwam je op uit qua besluit?

We kijken er nu naar met hulp van de leercirkel, de aanpak die we in Basismodule A2 aangereikt hebben om tot goede besluitvorming te komen.

De werkloze broer (Gijs) van een gemeentelid (Daan) woont 100 km verderop en is niet betrokken bij een kerk. Hij kan ineens een baan krijgen, maar heeft dan een auto nodig. Kan het gemeentelid een beroep doen op de diaconie? Waarom wel, waarom niet? Hoe zou de ondersteuning eruit kunnen zien?

1 Ervaren

open staan

De casus-situatie kan diverse gedachten en gevoelens oproepen: Het is mooi dat het gemeentelid zijn broer wil helpen. Mogelijk dat de lening van de kerk Gijs raakt in zijn hart en hem een zetje geeft op de weg naar Jezus.

Welke bijdrage geeft Daan zelf; betreft hij verdere familie erbij en – in overleg met Gijs – ook vrienden van hemzelf en Gijs?

Hoe groot is het bedrag en gaat het om een gift, een lening of een mengvorm van beide? Bij een lening: welke regeling stelt Daan voor en wat gebeurt er als de aflossing niet lukt.

Maken we het bekend in de gemeente?

En hoe reageren we als er meer van zulke verzoeken komen? Zijn er spelregels en kaders nodig – bv. maximaal uitstaand leenbedrag van de kerk en maximale looptijd van de lening.

Gebruiken we een deel van de algemene reserve als diaconaal leenkapitaal en/of een aparte pot waaraan gemeenteleden diaconaal leengeld kunnen uitlenen?

Is zo'n diaconaal leenfonds niet een prachtig leerzaam en genadig accent voor de gemeente? Het geeft dynamiek, verbind en geeft een bediening aan mensen (jong en oud) die hier hart en talent voor hebben.

2 Onderzoeken

gezaghebbende stem
van buiten

Bij onderzoeken benut je bronnen. Je kunt aan drie bronnen denken: Hoe doen andere gemeenten dat? Zijn er overheidsregelingen? Wat zegt de bijbel? Welke aspecten reikt Gods Woord aan?

- Goed rentmeesterschap – zowel individueel en als gemeente (1 Tim. 6:17-19)
- De gelijkenis van de Barmhartige Samaritaan – iemand zonder uit bewogenheid een stap verder helpen
- Van Jezus werd gezegd dat Hij rondtrok "weldoende"- Hand. 10:38

3 Reflecteren

stilstaan bij jezelf

Lijkt het een goed idee om er de komende 3 jaar een diaconaal leenfonds te gaan werken en te kijken wat dit doet voor de ontvangers en voor de gemeenteleden die noodsituaties aanklaarten omdat ze erbij betrokken zijn?

4 Handelen

een stap zetten

Het diaconaal leenfonds oprichten vraagt tijd, dat gaan we via de raad met de gemeente bespreken.

De broer van Daan nu gaan helpen zien we als een eerste

ervaringsmogelijkheid. We gaan in gesprek met Daan en houden bij wat we er met elkaar van leren. We denken vooral aan een lening, van max. 4 jaar en max. 4000 euro.

EINDE TAAKMODULE DIACONAAT